

УДК 658.5:004.9

JEL classification: M11, O32, O33

Олександр Стрілок,
(аспірант, Державний університет інфраструктури та технологій)
ORCID ID 0009-0001-2448-1879

СУТНІСТЬ КАТЕГОРІЙ «БІЗНЕС-ПРОЦЕС» ТА «ОПТИМІЗАЦІЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ»

Стаття присвячена дослідженню сутності понять «бізнес-процес» та «оптимізація бізнес-процесів» в умовах стрімкого розвитку інформаційних технологій. Розглянуто різні трактування цих понять, що існують у науковій літературі та практиці, висвітлено їхні характеристики.

Запропоновано авторське визначення категорії «бізнес-процес», що трактується як чітко визначена, взаємопов'язана та керована послідовність повторюваних дій або завдань, що виконуються людьми або автоматизованими системами з метою досягнення конкретної організаційної цілі, шляхом ефективного використання визначених ресурсів (вхідних даних) для створення цінного результату (вихідних даних) для підприємства та її зацікавлених сторін.

Наголошується на важливості цілісного та наскрізного підходу до оптимізації бізнес-процесів, який включає визначення стратегічних цілей, картування поточних процесів, проектування майбутнього стану, впровадження змін та постійний моніторинг ефективності.

Автором пропонується трактувати категорію «оптимізація бізнес-процесів підприємства» як систематичний підхід до аналізу, переосмислення та вдосконалення бізнес-процесів в компанії з метою забезпечення більшої ефективності, адаптивності та продуктивності. Встановлений взаємозв'язок між бізнес-процесами, їхньою оптимізацією та перевагами для підприємства.

Виявлено основні переваги, які отримують підприємства від оптимізації бізнес-процесів, такі як підвищення ефективності, продуктивності, конкурентоспроможності та якості обслуговування клієнтів.

Також розглянуто роль інформаційних технологій як ключового інструменту оптимізації бізнес-процесів та цифровізації економіки. Підкреслено необхідність постійного вдосконалення процесів, відстеження нових технологічних досягнень та готовності до впровадження інновацій для забезпечення стійкого розвитку підприємства в умовах динамічного бізнес-середовища.

Ключові слова: бізнес-процес, оптимізація бізнес-процесів, інформаційні технології, цифрова трансформація, підприємство.

Постановка проблеми. Для сьогодення характерне стрімке впровадження інформаційних технологій на підприємствах, що в свою чергу зумовлює необхідність в прискоренні існуючих процесів. Необхідність в прискоренні викликана прагненням в отриманні підприємствами конкурентних переваг. Процес оптимізації бізнес-процесів за рахунок інформаційних технологій досить складний процес і не завжди завершується з позитивним результатом. Велике значення в цьому має правильне розуміння предмету вдосконалення. Щоб полегшити це розуміння, використовують визначення таких понять, як «бізнес-процес»

© Стрілок О.В., 2025

та «оптимізація бізнес-процесів». Їхнє трактування може відрізнятися залежно від контексту дослідження чи сфери застосування. Через це виникають труднощі у виборі ефективних методів оптимізації та адаптації інформаційних технологій до специфіки підприємств. Визначення цих понять постійно доповнюються та вдосконалюються. Тому важливим є дослідження існуючих підходів до визначення цих понять, їх аналіз та систематизація, що дозволить сформулювати ґрунтовну теоретичну базу для подальших досліджень та практичного застосування принципів оптимізації бізнес-процесів у сучасних умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню щодо трактування понять «бізнес-процес» та «оптимізація бізнес-процесів» приділяли увагу багато вчених: М. Hammer, J. Champy, A. Gadatsch, K. Goel, W. Bandara, G. Gable, M. Robson, P. Ullah, Т.Н. Davenport, Н. J. Harrington, А. W. Scheer, М. Е. Porter, Л.І. Гальків, Д.В. Грищук, І.І. Світличин, М. Raia, E. Bell, О.В. Корзаченко, В. В. Горлачук, І. Г. Яненкова, О. Г. Мельник, О. В. Муқан, М. Л. Злотнік. Їх дослідження досить ґрунтовні, але визначення та сутність понять активно розвиваються і потребують постійного вдосконалення відповідно до змін у бізнес-середовищі, технологічного прогресу та новітніх управлінських підходів.

Метою статті є дослідження існуючих визначень поняття «бізнес-процесу» та його оптимізації, аналіз основних підходів до їх трактування, виявлення основних переваг для підприємств від оптимізації бізнес-процесів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний світ характеризується стрімким розвитком та застосуванням технологій у різноманітних сферах економічної діяльності підприємств. Це вимагає від менеджерів та власників бізнесу інвестування в технологічне оновлення та цифрову трансформацію, щоб забезпечити свою конкурентну перевагу та ефективність у порівнянні з іншими економічними агентами цієї галузі.

Цифрова трансформація полягає у використанні цифрових технологій та даних для створення нових цінностей, підвищення продуктивності та поліпшення взаємодії з клієнтами. Цей процес має суттєвий вплив на всі сфери бізнесу, що вимагає оптимізації бізнес-процесів та адаптації до мінливого середовища.

Впровадження змін на підприємствах супроводжується ризиками, які залежать від масштабів цих змін, тому теоретичні та методологічні аспекти оптимізації бізнес-процесів набувають особливої актуальності серед підприємств. У зв'язку з цим підприємства інвестують значні ресурси для дослідження існуючих та пошуку нових підходів, методів та інструментів, призначених для оптимізації бізнес-процесів та цифрової трансформації. Це сприяло формуванню нової, досить великої консалтингової галузі, що надає послуги, спрямовані на допомогу бізнесу в процесі трансформації.

Під час цифрової трансформації підприємства змінюються в усіх аспектах, починаючи від планування та закінчуючи кінцевим задоволенням потреб клієнтів. Разом з новими можливостями, які надає трансформація, з'являється необхідність перебувати в постійному пошуку нових технологій та методів оптимізації для забезпечення стійкого розвитку підприємства зі збереженням своїх ринкових позицій. З огляду на це, теоретично-методологічні основи оптимізації бізнес-процесів доповнюються новими показниками та характеристиками, щоб відображати цифровий вплив. Вдосконалення традиційних підходів та методів допомагає бізнесу полегшити реалізацію трансформації в сучасних умовах. Надає можливість та інструменти прогнозування, відстеження та своєчасного корегування трансформаційних процесів.

До викликів, які виникають перед підприємством в процесі трансформації відносяться: необхідність стратегічного управління змінами, необхідність оволодіння знаннями в сучасних інформаційних системах та технологіях, необхідність змінюватись в зв'язку з впровадженням нових процесів та інструментів. Для подолання цих викликів необхідно розробляти стратегічні плани, залучати співробітників до співпраці, а також звертати увагу

на наявність достатньої експертизи відповідно до потреб. Підприємство має володіти корпоративною культурою, яка сприяє навчанню та інноваційному розвитку співробітників.

Сучасний тренд економічного розвитку полягає у тому, щоб максимально перейти до сервісної моделі взаємовідносин. Це стосується як відносин з контрагентами підприємства, так і всередині підприємства. Внутрішніми відносинами є відносини між співробітниками, підрозділами, філіалами, керівництвом та підлеглими тощо. Сервісна модель взаємовідносин дозволяє виявити неоптимальні організаційні структури, бізнес-процеси, або непотрібні навіть зайві функції. В результаті такого переходу підвищується конкурентоспроможність підприємства, а отже це має позитивний ефект для всіх учасників цього процесу. Важливим інструментом, який широко використовується у всіх соціально-економічних відносинах є використання інформаційних технологій. В контексті оптимізації бізнес-процесів підприємства передбачається пошук та впровадження таких підходів, які забезпечують покращення ефективності, чіткості, гнучкості.

Отже, розуміння поняття «бізнес-процес» досить важливе для розробки нових підходів до трансформації підприємств. Розглянемо його тлумачення, які наведені в економічних та спеціалізованих словниках, а також трактуються дослідниками та вченими (табл. 1).

Таблиця 1. Визначення категорії «бізнес-процес»

№	Автор	Визначення
1	<i>A. Gadatsch</i>	це сукупність видів діяльності, для яких необхідні один або більше різних вхідних ресурсів і які генерують результат, що має цінність для клієнта [1].
2	<i>K. Goel, W. Bandara, G. Gable</i>	це механізм забезпечення узгодженості між основними процесами, що сприяє підвищенню якості надання послуг та оптимізації витрат і вигод [2].
3	<i>M. Robson, P. Ullah</i>	це потік роботи, що переходить від однієї людини до іншої або від одного відділу до іншого [3].
4	<i>T. H. Davenport</i>	це структурований, вимірюваний набір дій, розроблений для виробництва певного результату для конкретного клієнта або ринку [4].
5	<i>H. J. Harrington</i>	це послідовність взаємопов'язаних робіт, що використовують входи процесу і перетворюють їх на виходи, необхідні внутрішнім або зовнішнім споживачам, створюючи додану вартість [5].
6	<i>A. W. Scheer</i>	пов'язаний набір повторюваних дій, що перетворюють вихідний матеріал та/або інформацію на кінцевий продукт (послугу) відповідно до попередньо встановлених правил [6].
7	<i>M. E. Porter</i>	це сутність, що визначається через точки входу і виходу, інтерфейси та організаційні пристрої, в яких відбувається нарощування вартості виробленої послуги/товару [7].
8	<i>Н. Погрібна</i>	це набір пов'язаних між собою дій і функцій, які необхідні для виробництва певного результату, що має цінність для зовнішнього або внутрішнього споживача [8].
9	<i>Л.І. Гальків Д.В. Гришук</i>	це керована, скоординована, цілеспрямована сукупність взаємопов'язаних і взаємодіючих процедур (операцій, завдань, функцій, робіт, видів діяльності, дій, підпроцесів, заходів,

1	2	3
		етапів тощо), що мають своїх постачальників і споживачів, оперують певними ресурсами – технологічними, часовими, людськими, інформаційними, фінансовими тощо – і, трансформуючи входи у виходи, продукують соціально-економічні ефекти [9, с.87].
10	<i>I.I. Світличин</i>	Це керований, повторюваний, гнучкий процес, який спрямований на досягнення загальних цілей системи (підприємства) через досягнення поставлених до нього цілей [10, с.61].

Джерело: сформовано на основі зазначених джерел

Проведене дослідження показало, що поняття «бізнес-процес» є багатограним, має важливе значення для ефективного функціонування сучасних підприємств. Аналіз існуючих визначень з різних джерел виявив низку спільних ключових елементів, таких як послідовність дій, цільова орієнтація, залучення зацікавлених сторін, використання ресурсів, створення вартості, повторюваність і керованість. Це дало змогу сформулювати авторське визначення, а саме, що бізнес-процес - це чітко визначена, взаємопов'язана та керована послідовність повторюваних дій або завдань, що виконуються людьми або автоматизованими системами з метою досягнення конкретної організаційної цілі, шляхом ефективного використання визначених ресурсів (вхідних даних) для створення цінного результату (вихідних даних) для організації та її зацікавлених сторін.

Бізнес-процес може бути структурованим покроковим алгоритмом дій працівників для виконання певного завдання. Він може передбачати передачу роботи від однієї особи до іншої або від одного відділу до іншого. Опис бізнес-процесу повинен мати чітку мету, зрозумілі етапи роботи та відповідальних працівників. Важливо пам'ятати, що немає процесів, які не закінчуються, і завершення одного процесу означає початок наступного. Слід враховувати, що бізнес-процеси можуть відрізнятися між ідеальною теорією та практичною реалізацією, яка має місце на практиці.

Бізнес-процеси часто помилково вважають бізнес-функціями [8]. Ці поняття схожі, але їх слід розрізняти. Бізнес-функція - це сукупність пов'язаних дій, які виконує певний відділ конкретного бізнесу. Види діяльності, що становлять бізнес-функцію, взаємопов'язані і їх важко розділити. Наприклад, найважливішою бізнес-функцією є управління людськими ресурсами, організація та управління персоналом, а також політика найму на роботу. Тим часом, бізнес-процес - це сукупність дій, призначених для досягнення певного результату. На відміну від функції, дії не обов'язково безпосередньо пов'язані одна з одною. Натомість вони об'єднуються для досягнення єдиного кінцевого результату. Наприклад, компанія може здійснювати процес утримання персоналу, який охоплює роботу, що виконується відділами кадрів, технічного обслуговування та управління, з метою зменшення плинності кадрів.

За своєю суттю бізнес-функція складається з тісно пов'язаних дій із загальною метою, а бізнес-процес - це набір слабко пов'язаних завдань із певною метою. Добре керована компанія включає в себе як бізнес-процеси, так і функції. Насправді, багато функцій будуть задіяні в декількох процесах. HR-функція (Human Resources function - функція управління персоналом) буде задіяна у процесах найму, утримання, дисциплінарних процесах та багатьох інших.

Бізнес-процеси допомагають компанії залишатися в полі зору актуальних завдань, запобігати помилкам і підвищувати швидкість, з якою співробітники можуть виконувати свою роботу. Без певних процесів неможливо гарантувати, що хтось виконає те саме завдання двічі. Продукти або послуги можуть не мати стабільної якості, дані непослідовно збиратися, а юридична документація не відповідати нормативним стандартам. З іншого боку, впровадження процесів забезпечує узгодженість, що потім дає змогу пропонувати якісніші продукти, послуги та обслуговування клієнтів. Добре продумані бізнес-процеси також роблять компанію більш ефективною. Коли працівники розуміють, як вони повинні виконувати завдання, вони виконують їх швидше і роблять менше помилок.

Щоб змінити діяльність співробітників таким чином, аби усунути непотрібні дії, скоротити час, що витрачається на певні цілі, і підвищити ефективність інших видів діяльності, необхідно оптимізувати процеси компанії. Ці вдосконалення можуть варіюватися від невеликих – налаштування одного завдання в робочому процесі – до великих – перепроєктування всього процесу. Вітчизняні, зарубіжні науковці, консультанти консалтингових та інформаційних компаній трактують сутність визначення поняття «оптимізації бізнес-процесів підприємства» з різних точок зору, враховуючи свій досвід, контекст та особисті підходи (табл. 2).

Таблиця 2. Визначення категорії «оптимізація бізнес-процесів»

№	Автор	Визначення
1	<i>W. Jenkins</i>	це практика вивчення та вдосконалення процесів, щоб зробити їх більш ефективними, результативними та сталими [11].
2	<i>M. Raia</i>	це цілеспрямоване перепроєктування основних процесів з метою підвищення ефективності та приведення окремих процесів у відповідність до загальної стратегії та цілей компанії [12].
3	<i>E. Bell</i>	це аспект управління бізнес-процесами, який стосується вдосконалення процесів з метою підвищення їхньої ефективності [13].
4	<i>О.В.Корзаченко</i>	це комплекс взаємопов'язаних управлінських, організаційних та інформаційних заходів, об'єднаних певною технологією, спрямований на поліпшення показників як окремих процесів, так і показників діяльності підприємства в цілому з метою задоволення потреб та очікувань зацікавлених сторін [14].
5	<i>В.В., Горлачук, І. Г.Яненко</i>	це ключовий інструмент на шляху до активного розвитку. Це можливість організувати діяльність компанії таким чином, щоб максимально ефективно використовувати внутрішні резерви [15].
6	<i>О. Г. Мельник, О. В. Мукан, М. Л. Злотнік</i>	це поступове розроблення та впровадження нової методології управління підприємством з використанням економіко-математичного моделювання бізнес-процесів для адаптації його до змін внутрішнього та зовнішнього середовища, вимог міжнародного ринку, а також розширення діяльності та виходу на більш високі показники ефективності [16].
7	<i>Агентство з опису та оптимізації бізнес-процесів Manageable</i>	це аналіз процесів компанії з перспективою їхнього покращення, можливості масштабування та росту [17].

1	2	3
8	Експерти IT компанії InProject	це процедура удосконалення та зміни внутрішніх функцій компанії з метою підвищення її ефективності [18].
9	Консалтингова компанія Vertan Consulting	це безпосередня розробка і реалізація комплексу дій, спрямованих на вдосконалення, реорганізацію діяльності підприємства [19].
10	IT компанія BIT Impulse	це системний підхід до покращення ефективності та продуктивності внутрішніх операцій компанії [20].

Джерело: сформовано на основі зазначених джерел

Проведений аналіз виявив як спільні риси, так і значні відмінності в поглядах авторів. Спільним є наголос на покращенні процесів та підвищенні ефективності. Однак існують розбіжності щодо масштабу оптимізації, підходу до її здійснення та акценту на конкретних методах чи зовнішніх факторах. Автором пропонується трактувати категорію «оптимізація бізнес-процесів підприємства» як систематичний підхід до аналізу, переосмислення та вдосконалення бізнес-процесів в компанії з метою забезпечення більшої ефективності, адаптивності та продуктивності. Цей процес включає ідентифікацію неефективних процесів, їх реінжиніринг або модернізацію, впровадження нових методологій управління та технологій, а також моніторинг та оцінку результатів для досягнення стратегічних цілей компанії та задоволення потреб зацікавлених сторін. Вона спрямована на поліпшення як окремих процесів, так і загальної діяльності підприємства, що в кінцевому підсумку призводить до зростання та розвитку бізнесу.

Взаємозв'язок між бізнес-процесами, їхньою оптимізацією та перевагами для підприємства наведено на рис.1.

Рис. 1. Схема взаємозв'язку бізнес-процесів, їх оптимізацією та перевагами для підприємства

Джерело: сформовано автором

Отже, оптимізація бізнес-процесів означає пошук нових способів зробити їх більш ефективними, результативними, надійними та послідовними. Це може призвести до багатьох переваг для підприємства (табл. 3):

Таблиця 3. Переваги для підприємства від оптимізації бізнес-процесів

№	Перевага	Опис
1	Підвищення продуктивності	Усуваючи вузькі місця, надмірності, помилки та затримки в процесах, підприємство може збільшити обсяги виробництва та покращити якість, використовуючи ті ж самі або менші ресурси.
2	Зниження витрат	Шляхом оптимізації та автоматизації процесів, підприємство може скоротити свої операційні витрати та обсяг відходів.
3	Вища прибутковість	Підвищуючи рівень задоволеності та лояльності клієнтів, підприємство може збільшити свої доходи та частку ринку.
4	Покращене прийняття рішень	Завдяки посиленню співпраці та комунікації між процесами, підприємство отримує можливість доступу до більш точних та своєчасних даних та ідей.
5	Більша гнучкість	Адаптуючи процеси до мінливих потреб клієнтів та ринкових умов, підприємство може швидше та ефективніше реагувати на нові можливості та загрози.

Джерело: сформовано автором

Для досягнення цих переваг, підприємству необхідно застосувати цілісний і наскрізний підхід до оптимізації бізнес-процесів. Найперше, це передбачає: визначення бізнес-стратегії та цілей підприємства, тобто чітке бачення того, чого воно хоче досягти і як воно планує відрізнитися від своїх конкурентів. Картування поточного стану процесів підприємства – оцінка того, як зараз функціонують процеси, хто залучений, вхідні та вихідні дані, а також ідентифікацію можливих проблемних моментів та прогалин. Проектування майбутнього стану процесів підприємства – визначення того, як його процеси можуть бути вдосконалені або перероблені відповідно до його стратегії та цілей, які існують найкращі практики та орієнтири, які очікувані результати та вигоди. Впровадження змін у процесах підприємства - виконання плану трансформації своїх процесів від поточного стану до бажаного, використовуючи відповідні інструменти та технології, такі як цифрові платформи, програмне забезпечення для автоматизації або штучний інтелект. Моніторинг та оцінка ефективності процесів підприємства - необхідно вимірювати та аналізувати, як працюють його процеси після змін, використовуючи відповідні метрики та показники, такі як ефективність, результативність, якість, задоволеність клієнтів. Та постійне вдосконалення процесів, регулярний перегляд та оновлення своїх процесів на основі зворотного зв'язку та даних, застосовуючи поступові або радикальні покращення за потреби.

Оптимізація бізнес-процесів підприємства - це не одноразовий проект, а безперервний процес. Його реалізація потребує сильної підтримки з боку керівництва та спільних зусиль усіх зацікавлених сторін. Також цей процес передбачає наявність культури інновацій та навчання, яка стимулює експерименти та адаптацію.

Успішне управління змінами вимагає ретельної оцінки їхньої ефективності. Це можна зробити, відстежуючи такі показники, як ключові показники ефективності (KPI), відгуки співробітників та інші дані. Вимірювання ефективності дозволяє командам з управління змінами визначати сфери для вдосконалення, забезпечувати відповідність цілям організації та зменшувати потенційні ризики. Щоб працівники були готові до змін, керівники повинні заохочувати культуру безперервного навчання. Безперервне навчання допомагає працівникам набутти впевненості в собі, розвинути навички вирішення проблем і стимулює креативність. Це дозволяє працівникам досягати кращих результатів, впевнено справлятися

зі змінами та викликами і рухатися вперед.

Оптимізація бізнес-процесів в умовах цифровізації економіки належить до найважливіших завдань підприємства і вимагає від нього постійної готовності до змін та інновацій. Керівники підприємств розуміють, що їм потрібно адаптуватися та конкурувати в глобальному цифровому середовищі, де технології швидко розвиваються та масштабуються. Для досягнення цього потрібно не зволікати з експериментуванням та внесенням корекцій у власні дії. Проактивність у впровадженні нових процесів та інструментів стає ключовим фактором успіху. Застосовуючи можливості, які надаються цифровими інноваціями, підприємства зможуть вдосконалювати свою діяльність та підвищувати ефективність. При цьому важливо також відмовлятися від застарілих практик на користь сучасних рішень. Для успішної цифрової трансформації організації повинні подолати ряд викликів, серед яких: технологічні обмеження, організаційний опір та операційна складність. Тільки підприємства, які виявляють гнучкість та готовність до навчання, зможуть досягти успішної трансформації та зайняти своє місце в цифровому майбутньому.

Висновки та пропозиції. У сфері бізнесу постійно відбуваються зміни, і те, що ефективно сьогодні, може бути неактуальним завтра. Для підтримки ефективності та продуктивності необхідне постійне вдосконалення, що передбачає регулярний перегляд і покращення процесів, відстеження нових технологічних досягнень і готовність до впровадження інноваційних ідей на всіх рівнях організації. Культура безперервного вдосконалення включає постійне навчання й адаптацію до нових умов, що є вкрай важливим у швидко змінюваному бізнес-середовищі. Вона охоплює не лише періодичний аналіз процесів, а й активний пошук нових методів, інструментів і стратегій для підвищення продуктивності. Таке прагнення допомагає компаніям залишатися конкурентоспроможними, гнучкими і швидко реагувати на потреби клієнтів та зміни на ринку.

Запропоновані визначення категорій «бізнес-процес» та «оптимізація бізнес-процесів» були розроблені з урахуванням критеріїв чіткості, повноти та відповідності загальноприйнятому розумінню цих термінів, враховують всі основні елементи, виділені в процесі аналізу.

Отже, визначення таких понять, як «бізнес-процес» та «оптимізація бізнес-процесів» відіграють важливу роль у вивченні та вдосконаленні діяльності підприємств. Їх розуміння дає чітке уявлення про предмет вдосконалення, що полегшує ідентифікацію можливих напрямів в діяльності та розвитку підприємства. Також, враховуючи стрімкий розвиток в світі, визначення цих понять потребує постійного уточнення і відповідності сучасним трендам.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Gadatsch A.* Introduction to Business Process Management. In: Business Process Management. Springer, Wiesbaden. 2023. URL: https://doi.org/10.1007/978-3-658-41584-6_1 (дата звернення: 20.02.2025).
2. *Goel K., Bandara W., Gable G.*: Conceptualizing business process standardization: A review and synthesis, *Schmalenbach Journal of Business Research (SBUR)*, ISSN 2366-6153, Springer, Heidelberg, Vol. 75, Iss. 2, 2023. pp. 195-237, <https://doi.org/10.1007/s41471-023-00158-y> (дата звернення: 20.02.2025).
3. *Robson M., Ullah P.* A practical guide to business process re-engineering. Gower Publishing, Ltd.. 1996. URL: <https://books.google.com.ua/books> (дата звернення: 20.02.2025).
4. *Davenport T.H.* Process Innovation: Reengineering Work Through Information Technol. Harvard Business Press, 1993. 352 p.
5. *Harrington H.J.* Business Process Improvement: The Breakthrough Strategy for Total Quality, Productivity, and Competitiveness. McGraw Hill Professional, 1991. 274 p.
6. *Scheer A.W.* ARIS — Business Process Modeling. 2000. URL https://books.google.com.ua/books/about/ARIS_Business_Process_Modeling.html?id=Jzuwm2uV7CQC&redir_esc=y (дата звернення: 20.02.2025).
7. Porter M.E. Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance. Simon and Schuster, 2008. p.592.
8. *Погрібна Н.* Опис бізнес-процесів компанії. Кому, навіщо і як? URL: <https://gc.ua/uk/opis-biznes-procesiv->

компанії-кому-navishho-i-yak/ (дата звернення: 20.02.2025).

9. Гальків Л.І., Гришчук Д.В. До питання генезису поняття «бізнес-процес». Сталій розвиток економіки. 2016. № 3. С. 86-91.

10. Світличшин І.І. Категоріальний аналіз поняття «бізнес-процес». Економіка, управління та адміністрування. 2023. № 2 (104). С. 58-64. DOI: [https://doi.org/10.26642/jen-2023-2\(104\)-58-64](https://doi.org/10.26642/jen-2023-2(104)-58-64) (дата звернення: 20.02.2025).

11. Jenkins W. Business Process Optimization Guide. 2023. URL: <https://jetdocs.io/business-process-optimization/> (дата звернення: 25.02.2025).

12. Raia M. Business Process Optimization Fundamentals. 2024. URL: available at: <https://www.nutrient.io/blog/process-optimization-fundamentals/> (дата звернення: 25.02.2025).

13. Bell E. Business Process Optimization Explained. 2023. URL: <https://appian.com/blog/acp/business-process-management/business-process-optimization> (дата звернення: 25.02.2025).

14. Корзаченко О.В. Оптимізація бізнес-процесів українських підприємств: проблеми та перспективи. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія економічні науки. Вип. 3. 2013. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_03/15.pdf (дата звернення: 25.02.2025).

15. Горларчук В.В., Яненко І.Г. Економіка підприємства: Навч. посібник. Миколаїв : В-во ЧДУ ім.П.Могилі, 2010. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_03/15.pdf (дата звернення: 25.02.2025).

16. Мельник О. Г., Муқан О. В., Злотнік М. Л. Особливості моделювання бізнес-процесів підприємства та їх оптимізування в контексті здійснення міжнародної діяльності. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку. 2019. Вип. 2. С.43-52.

17. Оптимізація бізнес-процесів. Сайт агенції з опису та оптимізації бізнес-процесів MANAGEABLE. URL: <https://manageable.com.ua> (дата звернення: 25.02.2025).

18. Оптимізація бізнес-процесів у 2023 році: ефективні способи від InProject. URL: <https://zib.com.ua/ua/155512.html> (дата звернення: 25.02.2025).

19. Аналіз і оптимізація бізнес процесів. Vertan Consulting. URL: <https://vertan.consulting/ua/startup/optimizatsiya-biznes-protsesov/> (дата звернення: 25.02.2025).

20. Оптимізація бізнес-процесів. BIT Impulse. URL: <https://bitimpulse.com/optymizacziya-biznes-proczesiv/> (дата звернення: 25.02.2025).

REFERENCES

1. Gadatsch A. (2023), Introduction to Business Process Management. In: Business Process Management. Springer, Wiesbaden. https://doi.org/10.1007/978-3-658-41584-6_1 (Accessed 20 February 2025).

2. K. Goel, W. Bandara, G. Gable (2023), Conceptualizing business process standardization: A review and synthesis, Schmalenbach Journal of Business Research (SBUR), ISSN 2366-6153, Springer, Heidelberg, Vol. 75, Iss. 2, pp. 195-237, <https://doi.org/10.1007/s41471-023-00158-y> (Accessed 20 February 2025).

3. Robson M., & Ullah P. (1996). A practical guide to business process re-engineering. Gower Publishing, Ltd. available at: <https://books.google.com.ua/books> (Accessed 20 February 2025).

4. Davenport T. H. (1993). Process Innovation: Reengineering Work Through Information Technol. Harvard Business Press, 352 p.

5. Harrington H. J. (1991). Business Process Improvement: The Breakthrough Strategy for Total Quality, Productivity, and Competitiveness. McGraw Hill Professional, 274 p.

6. Scheer A.W. (2000), ARIS – Business Process Modeling, available at: https://books.google.com.ua/books/about/ARIS_Business_Process_Modeling.html?id=Jzuwm2uV7CQC&redir_esc=y (Accessed 25 February 2025).

7. Michael E. Porter (2008), Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance. Simon and Schuster, p.592.

8. Pogribnaya N. (2014), Description of the company's business processes. To whom, why and how?, available at: URL: <https://gc.ua/uk/opis-biznes-procesiv-kompanii-komu-navishho-i-yak/> (Accessed 25 February 2025).

9. Galkiv L.I., Grishchuk D.V. (2016), On the genesis of the concept of “business process”. Sustainable development of the economy. № 3. pp. 86-91 (Accessed 25 February 2025)..

10. Svitlyshyn I.I. (2023), Categorical analysis of the concept of “business process”. Economics, management and administration. № 2 (104). pp. 58-64. DOI: [https://doi.org/10.26642/jen-2023-2\(104\)-58-64](https://doi.org/10.26642/jen-2023-2(104)-58-64) (Accessed 25 February 2025).

11. Jenkins W. (2023), Business Process Optimization Guide, available at: <https://jetdocs.io/business-process-optimization/> (Accessed 25 February 2025).

12. Raia M. (2024), Business Process Optimization Fundamentals, available at: <https://www.nutrient.io/blog/process-optimization-fundamentals/> (Accessed 25 February 2025).

13. Bell E. (2023), Business Process Optimization Explained, available at: <https://appian.com/blog/acp/business->

process-management/business-process-optimization (Accessed 25 February 2025).

14. Korzachenko O. (2013), Optimization of business processes ukrainian companies: problems and prospects. Scientific Bulletin of Kherson State University. Series of economic sciences. Issue 3, available at: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_03/15.pdf (Accessed 25 February 2025).

15. Gorlarchuk V., Yanenkova I. (2010), Enterprise Economics: Textbook, available at: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_03/15.pdf (Accessed 25 February 2025).

16. Melnyk O. G., Mukan O. V., Zlotnik M. L. (2019), Features of modeling business processes of the enterprise and their optimization in the context of international activity. Management and entrepreneurship in Ukraine: stages of formation and problems of development. Issue 2. pp. 43-52.

17. Optimization of business processes. Website of the agency for the description and optimization of business processes MANAGEABLE, available at: <https://manageable.com.ua> (Accessed 25 February 2025)..

18. Optimization of business processes in 2023: effective ways from InProject, available at: <https://zib.com.ua/ua/155512.html> (Accessed 25 February 2025).

19. Analysis and optimization of business processes. Vertan Consulting, available at: <https://vertan.consulting.ua/startup/optimizatsiya-biznes-protsesov/> (Accessed 25 February 2025).

20. Optimization of business processes. BIT Impulse, available at: <https://bitimpulse.com/optymizacziya-biznes-procesiv/> (Accessed 25 February 2025).

Oleksandr Strilok,
(Postgraduate, State University of Infrastructure and Technologies)

THE ESSENCE OF THE CONCEPTS OF “BUSINESS PROCESS” AND “BUSINESS PROCESS OPTIMIZATION”

The article is devoted to the study of the essence of the concepts of “business process” and “business process optimization” in the context of rapid development of information technologies. The author considers various interpretations of these concepts existing in the scientific literature and practice and highlights their characteristics. Particular attention is paid to the impact of digital transformation on business processes and the need for their optimization to ensure the competitiveness of enterprises.

The author proposes to define a “business process” as a clearly defined, interconnected and controlled sequence of repeated actions or tasks performed by people or automated systems in order to achieve a specific organizational goal by efficiently using certain resources (inputs) to create a valuable result (outputs) for the enterprise and its stakeholders.

The author proposes to define “optimization of business processes of an enterprise” as a systematic approach to analyzing, rethinking and improving business processes in a company with a view to ensuring greater efficiency, adaptability and productivity. The author presents a scheme of the relationship between business processes, their optimization and benefits for an enterprise. The main benefits that enterprises receive from optimizing business processes, such as increased efficiency, productivity, competitiveness and quality of customer service, are identified.

The role of information technology as a key tool for optimizing business processes and digitalizing the economy is also considered. The need for continuous process improvement, tracking new technological advances and readiness to innovate to ensure sustainable development of the enterprise in a dynamic business environment is emphasized.

The results of the study can be used to develop practical recommendations for improving the efficiency of business processes at enterprises in various industries, as well as for further research in this area.

Keywords: *business process, business process optimization, information technology, digital transformation, enterprise.*

Стаття прийнята до друку 05 березня 2025 року